

Työ- ja elinkeinoministeriö
Maahanmuutto- ja kotoutumisyksikkö
Hallitusneuvos Jarmo Tiukkanen
Erityisasiantuntija Juho Peltonen

MUISTIO

25.8.2026

LIITE 1

VN/19315/2026

1/5

VALTIONEUVOSTON ASETUS VALTAKUNNALLISISTA TYÖVOIMAPULA-ALOISTA

Valtioneuvoston asetus säädetään ulkomaalaislain (301/2004) 72 c §:n 2 momentin nojalla.

Työntekijän oleskelulupaan liittyvä työnteko-oikeus

Voimassa olevan ulkomaalaislain mukaan ennen työntekijän oleskeluluvan (TTOL) myöntämistä tulee selvittää muun muassa tarkoitettuun työhön sopivan, työmarkkinoilla käytettävissä olevan työvoiman saatavuus kohtuullisessa ajassa ottaen huomioon 72 b §:n mukaiset linjaukset ja huolehtia siitä, että työntekijän oleskeluluvan myöntäminen ei estä työmarkkinoilla käytettävissä olevan henkilön työllistymistä.

Kun TTOL myönnetään, oleskelulupa merkitään yksi tai useampi ammattiala, jolla työskentelyyn lupa oikeuttaa. Ulkomaalaislain mukaan saatavuusharkintaa ei suoriteta jatkolupavaiheessa sen jälkeen, kun ulkomaalainen on työskennellyt Suomessa myönnetyn luvan mukaisesti vähintään yhdeksän kuukauden ajan.

Työnteko-oikeuden laajentaminen aidosti todetuille työvoimapula-aloille

Ulkomaalaislain muutosten (255/2025) voimaantulon 11.6.2025 jälkeen työntekijän oleskeluluvan haltijan työnteko-oikeus laajennettiin koskemaan ammattialaa, joka on aidosti todennettu valtakunnalliseksi työvoimapula-alaksi ja josta säädetään valtioneuvoston asetuksella. TTOL:n tulee olla voimassa, jotta laajennettua työnteko-oikeutta sovelletaan. Sääntelyä sovelletaan vain TTOL:n haltijoihin, koska tähän ryhmään sovelletaan saatavuusharkintaa ja luvat myönnetään ammattialakohtaisina.

Työnteko-oikeuden laajennuksen tarkoittamat työvoimapula-alat säädetään valtioneuvoston asetuksella, jotta niitä koskeva listaus olisi uusittavissa nopeammin ja joustavammin verrattuna lailla säätämiseen. Asetuksella säädettäviä työvoimapula-aloja sovelletaan siten, että työnteko-oikeus on voimassa samansisältöisenä koko valtakunnan alueella. Muu ratkaisu olisi sääntelyn selkeyden ja valvonnan kannalta haasteellinen.

Asetuksen valmistelua tarkennetaan ulkomaalaislain 72 c §:n 1 momentissa, jonka mukaan työ- ja elinkeinoministeriö määrittää yhteistyössä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen (KEHA) ja elinvoimakeskuksen kanssa työvoimapula-alat, joilla on työvoiman saatavuusongelmia koko valtakunnan alueella. Työvoimapula-alat määritetään työhallinnon ja Tilastokeskuksen työllisten ja työttömien määrää sekä avoimia työpaikkoja koskevan tilastoaineiston perusteella ja ottamalla huomioon 72 b §:ssä tarkoitetut alueelliset linjaukset.

Ensimmäinen valtioneuvoston asetus oli voimassa 11.6.2025–11.6.2026 ja nyt on valmisteltu sille jatkoa.

Ulkomaalaislain mukaan työnteko-oikeus työvoimapula-alalla alkaa, kun TTOL on myönnetty ja voimassa ja päättyy, kun oleskeluluvan voimassaoloaika päättyy. Jos ulkomaalainen on hakenut uutta oleskelulupaa oleskeluluvan voimassa ollessa, työnteko-

oikeus työvoimapula-alalla jatkuu, kunnes hakemuksen johdosta on myönnetty uusi oleskelulupa tai kielteinen päätös on tullut lainvoimaiseksi. Jos luvan voimassaoloaikana asetusta muutettaisiin, oikeus jatkaa alkanutta työsuhdetta kestää työsuhteen päättymiseen saakka edellytyksin, että oleskelulupa on edelleen voimassa. Jos asetusta muutettaisiin lain 58 a §:n 1 momentin 1 tai 3 kohdassa tarkoitetun työttömyysjakson aikana, työnteko-oikeuteen määritellyllä työvoimapula-alalla sovelletaan sekä voimassa olevaa että työttömyysjakson aikana aiemmin voimassa ollutta asetusta.

Jos oleskeluluvan voimassaolo päättyy, eikä uutta oleskelulupaa ole haettu lainkaan tai sitä ei ole haettu ajoissa, päättyy myös oikeus työskennellä työvoimapula-alalla. Kun ulkomaalainen hakee jatko-oleskelulupaa ja hän on työskennellyt työvoimapula-alalla, hän esittää hakemuksessaan oleskeluluvan perusteena kaikki ne työsuhteet, jotka hänellä on.

Lausuntopalaute

Asetusluonnoksesta pyydettiin lausuntoja lausuntopalvelu.fi:ssä xx.–xx.x.2026. Lausuntoja annettiin lausuntopalvelussa xx kappaletta ja VAHVA:ssa xx kappaletta eli yhteensä xx kappaletta.

Valtioneuvoston asetuksen sisältö

1 §. Pykälässä säädettäisiin työvoimapula-alat eli ammattialat, joilla on työvoiman saatavuusongelmia koko valtakunnan alueella ja joilla ulkomaalaislain mukaan työntekijän oleskeluluvan haltijalla on oikeus tehdä töitä lupaan merkityn työnteko-oikeuden lisäksi.

Valtakunnallisten työvoimapula-alojen määrittely jakautuu kahteen osaan. Ensinnäkin hyödynnetään tietoja eri ammattiryhmien avointen työpaikkojen ja työttömien työnhakijoiden määrästä.¹ Vähentämällä työttömien työnhakijoiden määrä avointen työpaikkojen määrästä kunkin ammattiryhmän keskuudessa saadaan lukema, joka kertoo työvoimapulan volyymin ammattiryhmän keskuudessa. Niissä ammattiryhmissä, joiden lukema on koko maan tasolla positiivinen (avoimet työpaikat > työttömät työnhakijat), on määrällistä työvoimapulaa.

Näin saatavaa ammattiryhmälistaa on suodatettu eri mittareiden avulla, jotta lista antaisi mahdollisimman tarkoituksenmukaisen kuvan määrällisestä työvoimapulasta. Ensinnäkin mukaan luettavien ammattiryhmien työvoiman määrän on oltava koko maan tasolla vähintään 500 ja ammattiryhmässä on oltava avoimia työpaikkoja vähintään 50. Tällöin listalta suodatuvat pois kooltaan aivan pienimmät ammattiryhmät, joiden lukemat ovat alttiita satunnaisvaihtelulle avointen työpaikkojen ja työttömien työnhakijoiden määrässä. Listaa on suodatettu edelleen siten, että työvoimapulan volyymin (avoimet työpaikat – työttömät työnhakijat) tulee olla vähintään 25.

Alla olevassa taulukossa on lista niistä ammattiryhmistä, joissa työvoimapulan volyymin lukema oli positiivinen 19.8.2026. Taulukkoon on maalattu keltaisella ne lukemat, joiden perusteella ammattiryhmä suodattui pois lopulliselta valtakunnallisten työvoimapula-alojen listalta edellisessä kappaleessa kuvattujen kriteerien mukaisesti. Lihavoidut ammattiryhmät lukeutuvat mukaan lopulliselle listalle, eli näitä ovat yleislääkärit, ylilääkärit ja erikoislääkärit, metallien jalostuksen prosessinhoitajat, palomiehet sekä maanviljelyn avustavat työntekijät.

¹ Lähde: KEHA-keskus, [työvoiman saatavuus ja kohtaanto -raportti](#), 19.8.2026.

Taulukko 1. Määrällisten työvoimapula-alojen suodatus.

Ammattiryhmä	Työvoima	Avoimet työpaikat	Työttömät työnhakijat	Työvoimapulan voiyymi
2211 Yleislääkärit	7 833	378	186	184
2212 Ylihoitajat ja erikoislääkärit	13 981	132	88	49
2298 Kuntoutus- ja puhelinhoito	1 778	42	46	4
3135 Metallien jalostuksen ammattilaiset	847	163	38	128
3221 Sairaanhoitajat ym.	74 919	50	50	11
6212 Käsityö (käsityö)	6	49	6	42
6411 Palonliekit	3 887	103	66	40
8211 Maanviljelyn avustavat työntekijät	516	82	24	58
9311 Kasseiden avustajat, työntekijät	15	10	6	6

Edellä kuvattu työvoimapulan tilastollinen määritelmä on varsin tiukka, eikä ota yksinään riittävästi huomioon työnantajien kokemaa laadullista työvoimapulaa eli tilannetta, jossa kunkin ammattiryhmän saatavilla oleva työnhakijoiden varanto ei syystä tai toisesta työllisty ammattiryhmän avoimiin työpaikkoihin. Tätä ilmiötä kutsutaan myös kohtaanto-ongelmaksi. Valtakunnallisten työvoimapula-alojen määrittelyn toinen osa perustuu elinvoimakeskusten yhdessä työmarkkinaosapuolten kanssa laatimiin alueellisiin linjauksiin², joiden avulla määritellään, millä ammattialoilla ammattiryhmätasolla työvoiman saatavuus on vaikeutunut kunkin elinvoimakeskusten tai Ahvenanmaan alueella. Työvoiman saatavuus eri ammattialoilla vaihtelee alueellisten ja paikallisten työmarkkinoiden rakenteen ja tilanteen mukaan. Alueellisen linjauksen tarkoitus on tukea työvoiman saatavuutta elinvoimakeskusten ja Ahvenanmaan alueella, huomioiden alueiden työmarkkinoiden erityispiirteet.

Alueellisten linjausten perusteella tehtävä valtakunnallisten työvoimapula-alojen määrittely perustuu alueellisten linjausten valtakunnallisen kattavuuden tarkasteluun. Kattavuus määritellään laskemalla, kuinka suuren osan ne elinvoimakeskusten ja Ahvenanmaan alueet, joiden alueellisissa linjauksissa kukin ammattiryhmä on mainittu, muodostavat Suomen työvoimasta.

Jokaiselle alueellisissa linjauksissa mainitulle ammattiryhmälle saadaan prosenttiosuus, joka kuvaa työvoiman vaikeutuneen saatavuuden valtakunnallista kattavuutta. Esimerkiksi yleislääkäreillä tämä osuus on 86 %, mikä tarkoittaa, että ammatit on mainittu alueellisissa linjauksissa ympäri Suomea alueilla, jotka kattavat yhteenlaskettuna 86 % Suomen työvoimasta.³

Tällä tavalla määriteltujen laadullisten työvoimapula-ammattien listaa suodatetaan sen mukaan, kuinka korkea kunkin ammattiryhmän alueellisten linjausten valtakunnallisen kattavuuden lukema on. Valtakunnallisen kattavuuden prosenttiosuuden raja-arvona on asetettu luonnoksessa 90 %, mikä tarkoittaa sitä, että päästäkseen valtakunnallisten työvoimapula-ammattien listalle ammattiryhmän alueellisten linjausten valtakunnallisen

² Lähde: KEHA-keskus, [työvoimabarometri](#).

³ Tiedot on haettu 19.8.2026.

kattavuuden lukeman on oltava vähintään 90 %. Korkean raja-arvon taustalla on osaltaan Suomen työmarkkinoiden tämänhetkinen tilanne eli korkea työttömyys.

Alla oleva taulukko kuvaa laadullisten työvoimapula-alojen listan suodatusta. Taulukkoon on sisällytetty ne ammattiryhmät, joilla valtakunnallisen kattavuuden osuudet ovat suurimmat. Taulukkoon on maalattu keltaisella ne alueellisten linjausten valtakunnallisen kattavuuden lukemat, joiden perusteella ammattiryhmä suodattui pois lopulliselta valtakunnallisten työvoimapula-alojen listalta. Viimeisessä sarakkeessa nähdään, kuinka monella eri elinvoimakeskusalueella kukin ammattiryhmä oli mainittu. Kesäkuussa 2026 yksikään ammattiryhmä ei ylittänyt 90 % raja-arvoa, eikä siten lukeutunut lopulliselle työvoimapula-alalistalle.

Taulukko 2. Laadullisten työvoimapula-alojen suodatus.

Ammattiryhmä	Alueellisten linjausten valtakunnallinen kattavuus	Mainintojen määrä elinvoimakeskusten työalalinjauksessa
2211 Yleisrakentajat	86 %	16
7212 Hirsisaajat ja kansantekijät	46 %	13
7223 Koneasennustekijät ja koneistajat	46 %	13
2212 Ylärakentajat ja ensisisäkkäät	45 %	5
3212 Biokemistit (terveydenhuolto)	38 %	3
3213 Farmaseutit	38 %	3
2298 Kuvantekijät ja puheterapeutit	38 %	3
3211 Lääketieteellisen kuvantamis- ja lääketekniikan asiantuntijat	38 %	3
3221 Sairaanhoidajat ym.	38 %	3
3251 Suuhygienistit	38 %	3
5322 Kotihoitajat (kotipalveluohjinta)	38 %	3
5321 Länhoitajat	38 %	3
3255 Fysioterapeutit ym.	35 %	2
5328 Muut terveydenhuollon työntekijät	35 %	2
2221 Yhtiö- ja osastonhoitajat	35 %	2
3259 Muut muuta luokittelemattomat terveydenhuollon asiantuntijat	35 %	2
6121 Lih- ja lypsikarjan kasvattajat sekä muiden kotieläinten kasvattajat	33 %	10
6113 Puutarhant, kasvihuoneviljelijät ja -työntekijät	33 %	10
5120 Ravinto- ja suostaloustyöntekijät	31 %	11

Lista valtakunnallisista työvoimapula-aloista saadaan yhdistelemällä edellä kuvatuilla tavoilla määritellyt 4-numerotason ammattiryhmät⁴. Tässä tapauksessa listalle päätyi ammattiryhmiä ainoastaan ns. tilastollisen määritelmän mukaisesti. On huomattava, että valtakunnallisten työvoimapula-alojen määrittelyyn ei ole olemassa vain yhtä aukotonta ja vakiintunutta tapaa, minkä vuoksi listan kokoamiseen sisältyy erilaisia oletuksia ja rajauksia, jotka voidaan perustellusti määrittää toisin esimerkiksi erilaisessa työmarkkinoiden suhdannetilanteessa.

2 §. Pykälässä säädettäisiin asetuksen voimaantulosta. Asetus tulisi voimaan X päivänä kuuta 2026 ja olisi voimassa toistaiseksi. Asetusta muutettaisiin tulevaisuudessa tilanteen

⁴ 4-numerotason ammattiryhmät voivat pitää sisällään 5-numerotason ammattiryhmiä, joiden tehtävien sisällöt voivat olla keskenään erilaisia: esimerkiksi ryhmä 3221 Sairaanhoidajat ym. sisältää sairaanhoidajien lisäksi terveydenhoitajat. Listaa ei ole mahdollista laatia 5-numerotasolla, koska määrittelyssä käytettyjä lähteitä ei ole saatavilla 5-numerotasolla.

mukaan, eikä yksinomaan ajankulun perusteella. Asetusta sovellettaisiin taannehtivasti työntekijän oleskelulupaan, joka on ollut voimassa edellisen asetuksen voimassaolon jälkeen eli joka on tai on ollut voimassa 12.6.2026 tai sen jälkeen, jolloin ulkomaalaislain 81 a §:n 2 ja 3 momentissa säädettyyn työnteko-oikeuteen ei tulisi katkosta.